

Per.
Lat
020

Prodit Budapestini VIII., Szentkirályi-u. 28. Calendis et Idibus cuiusque mensis, excepto Iulio et Augusto. — Pretium annuae subscriptionis: 4 coronae, in Germania 5 M., in Gallia 5 F. 25 c. □ □ Prostat Parisiis in aedibus Croville-Morant, 20 rue de la Sorbonne. — Teleph. 49—21. □ □

Henricus Sienkiewicz

huius temporis nobilissimus Polonorum scriptor, in Regno Polono (Polonia Russica) a. 1846. natus est. Studiis philosophicis in Varsaviensi Universitate absolutis totam fere Europam peragravit, maiorem Africae partem lustravit,¹ in America vero quattuor annos est commoratus.²

Compluribus fabellis popularibus scriptis, in quibus haud³ mediocres⁴ ingenii ac formae virtutes cernuntur, Polonorum animos gravissime permovit, cum tres maximas fabulas historicas: *Igni ferroque* (Ogniem i mieczem), *Diluvium* (Potop), *Dominum Wołodyjowskium* (Pan Wołodyjowsky) exaravit.⁴ In manibus excellentissimi scriptoris equites fortissimi Polonorum XVII. s. ad vitam revocati⁵ sunt. Quas fabulas «firmandorum — ut ipse dicit — et re-

creandorum animorum causa» composuit. Quamobrem haec opera, quibus auctor pulcherrimum temporis acti monumentum posuit, ab universis Polonis summo studio⁶ excepta sunt. Cum Polonorum persecutiones⁷ increbrescerent,⁸ in *Cruciferis*⁹ (Krzyzacy) praeclara suae patriae XIV. s. tempora nec non perversum¹⁰ animum eorum, quorum posterius nunc eam vexant et cruciant, oratione splendida expressit.

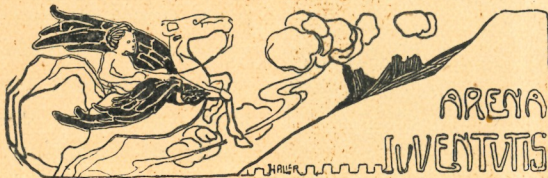
Quantam autem laudem his fabulis sibi Sienkiewiczus apud suos pepere-
rat,¹¹ tantam pulcherrima atque optima «Quo vadis?» fabula, cuius argumentum¹² in unoquoque fere «Iuventutis» numero legitis, ubique gentium est consecutus.

Longum est plurima eius vel maiora

1 bejár 2 tartózkodik 3 kiváló 4 «teremt» 5 kelt
6 lelkesedés 7 üldözés 8 fokozódik 9 keresztes
10 gonosz 11 szerez 12 tartalom

enumerare opera (fabulae populares psychologicae, sociales, historicae, descriptiones peregrinationum, narrationes in usum iuventutis etc.). In omnibus egregium videmus artificem, qui animi hominis minime est ignarus.

Nemo fere toto orbe terrarum, nisi indoctus incultusque est, quin huius ingenio singulari poetæ unam saltem, potissimum autem «Quo vadis?» fabulam legerit aut ignoret. Singula eius operâ vehementissime expectata uno¹³ fere¹³ eodemque¹³ tempore in diversas linguas conversa prodeunt.¹⁴ Nullus scriptor apud Polonos a pluribus aut maiore studio legitur, quam Sienkiewiczus, qui hoc modo magnas facultates¹⁵ paravit, famam et gloriam est consecutus, singularem habet ubique admirationem, quin etiam animos et amorem suorum conciliavit: dilexit enim omnia, quae pulchra, vera et bona sunt et propter unicum ac singularem patriae suae infelicis amorem. Itaque et a populo large¹⁶ donatus et apud externos ob haec de litteris merita praemium Nobelianum nactus¹⁷ est.

Pater, filius et asinus.

Pater senex et filius adolescentulus venalem¹ asellum, nullâ sarcinâ² gravatum³ ad nundinas⁴ agebant. Hos intuens⁵ arator irridere coepit: «Ut paedagogi⁶ tenellos⁷ heros⁷ solent, ita vos asinum inanem⁸ ducitis». His dictis commotus pater filium conscendere⁹ iussit.

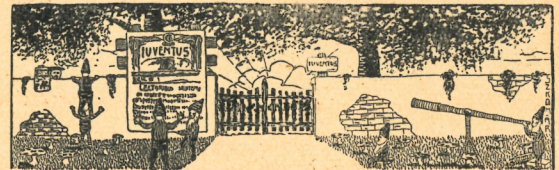
Alius illis obvius¹⁰ reprehendit¹¹ senem, quod filium vehi¹² sineret, ipse iter pedibus faceret. His dictis commotus pater filium descendere iussit, ipse insedit.

Incolae vici¹³ notare¹⁴ coeperunt senem, quod virenti aetate vir ipse veheretur, filium

Quamquam autem agere nequâquam¹⁸ desiit,¹⁹ tamen nominis sui memoriam et apud suos et apud omnes, qui vero pulchroque delectantur, iam nunc immortalitati tradidit.

Lad. Lud. Podobiński.

¹³ egyszerre ¹⁴ megjelenik ¹⁵ vagyon ¹⁶ gazdagon
¹⁷ nanciscor kap ¹⁸ egyáltalában nem ¹⁹ megszűnik.

LECTARIIBUS MINIMIS.

Sunt cives pöpulus,¹ celsissima pöpulus² arbor.

*

Sus fit amica luto:³ lütum⁴ color aureus esto.

*

Oblitus⁵ unguentis⁶ et non oblitus⁷ amoris.

*

Occidit⁸ latro; verum sol occidit⁹ almus.¹⁰

¹ nép ² nyárfa ³ sár ⁴ sárga ⁵ oblinó beken
⁶ kenőcs ⁷ oblitiscor megfeledekzik ⁸ öl ⁹ lenyugszik
¹⁰ tápláló

tenerum pedibus ire cogeret. His dictis commotus filium asini clunibus¹⁵ post se iubet insilire¹⁶ atque onere duplicato vehi.

Ibi tum viator misericordiā¹⁷ asini commotus: Valde, ait, vile¹⁸ hoc animal vobis est. Cur id duorum corporum onere perdere vultis? His verbis adducti decreverunt inter pedes colligatos¹⁹ supini²⁰ aselli palum²¹ indere et humeris pendulum²² ferre.

Qui hoc spectaculum²³ singulare²³ viderunt, risu paene mortui sunt, qua re iratus senex asellum ab aggere²⁴ alto in flumen praecipitavit.²⁵

Plerumque, qui placere cunctis studet, et ipse se laedit nec satis cuiquam placet.

F. Gray, Londinum.

¹ eladó ² teher ³ megterhel ⁴ vásár ⁵ néz
⁶ nevelő ⁷ zsenge úrfi ⁸ meg nem terhelt ⁹ felszáll
¹⁰ szembejövő ¹¹ dorgál ¹² visz ¹³ falu ¹⁴ kifogásol
¹⁵ comb ¹⁶ ráugrik ¹⁷ szánalom ¹⁸ olcsó ¹⁹ összeköt
²⁰ hanyattfekvő ²¹ rúd ²² függve ²³ páratlan látvány
²⁴ töltés ²⁵ letaszít.

Os, *oris* loquitur, sed os, *ossis* roditur¹¹ ore.

*

Pendēre¹² vult iustus, sed non pendēre¹³ malignus.¹⁴

*

Si qua sēde¹⁵ sēdēs,¹⁶ atque est tibi com-
moda¹⁷ sēdes,
Illā sēde sēdē, nec ab illā sēde recēde.¹⁸

*

Est in veste sīnus:¹⁹ sīnus²⁰ vas lactis²¹ ha-
betur.

*

Merx²² nummis vēnīt:²³ vēnit huc aliunde²⁴
profectus.

*

Vēnīmus²⁵ hesternā,²⁶ ast hodierna luce²⁷
vēnīmus.²⁵

De cognatione.²⁸

Agnati patris, *cognati* matris habentur.

Dic *patruos*²⁹ patris fratres: *amitasque*³⁰
sorores.

Frater *avunculus*³¹ est, soror est *matertera*³⁰
matris.

Quos generant fratres natos, dices *patrueles*.³²
Sed *consobrinos*³² dic, quos peperere sorores.

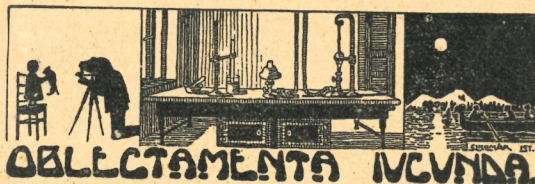
Vir natae *gener*³³ est; *nurus*³⁴ autem femina
nati.

Uxoris genitor *socer*³⁵ est: *socrusque*³⁶ genitrix.
*Vitricus*³⁷ haud aequus pater est, materque
*noverca*³⁸

Ipsē viri frater *levir*³⁹ uxor quoque fratris
Fratria:⁴⁰ *glos*⁴⁰ uxor fratris, soror atque
mariti.

Collegit: Lud. Losonczy dr.

11 rág 12 fizet 13 lóg 14 gonosz 15 sedes, is, f.
szék 16 sedeo ül 17 kényelmes 18 tágít 19 ránc
20 edény neve, sīnus 21 tej 22 árú 23 elkel 24 más-
honnán 25 vēnīmus jöttünk, vēnīmus jövünk 26 teg-
nap 27 fény, nap 28 rokonság 29 nagybátya 30 nagy-
néni 31 nagybátya (anyai ágon) 32 unokaöcs 33 vő
34 meny 35 após 36 anyós 37 mostohaanya 38 mos-
tohaanya 39 sógor 40 sógornő.

Crocodylus in fluviis Africae ad longi-
tudinem septem metrorum crescit, sed etiam

Alexandri Petőfi carmen «Egy gondolat bánt engemet».

Latine convertit Guilelmus Lehmann Vratislaviensis.

Hoc unum summo mihi fit dolori:
In lecto molli culcitraque¹ mori!
Perire sensim,² sicut flos inermis
Flaccescit³ vere, si radicem rodit⁴ vermis,⁵
Tabescere,⁶ fax⁷ velut vacuo
Vastoque tabet⁸ in cubiculo —
Ne sic me siveris⁹ obire,
O Deus, neu sic interire!
Sed arbor sim vi fulminis percussa¹⁰
Eversa¹¹ que procellis¹¹ et discussa;
Sim saxum, Noti¹² quod sub impetu
Devolvitur cum truci crepitu¹³ ...
Cum servi cuncti frangent compedes,¹⁴
In acies
Vexilla¹⁵ rubra ferent fervidi¹⁶
Ac dimicandi summe cupidi —
Vexillis cum «Libertas» nuntiabitur
Et ubicumque celebrabitur

Tubarum sono¹⁷ turbidissimo¹⁷
Nec cedit¹⁸ pugnae dominatio:¹⁹
Tum mihi confligendum²⁰
Sit ac cadendum;
Tum sanguis meus effundatur —
Et, dum mors gaudio meo salutatur,
Armorum furor stridor²¹ cornuumque²¹
Clamorem meum vincat iubilumque;²²
Et super me demortuum
Grex totus agminum
Ad Martem²³ proruat petitem²³
Me nihil curans pedibus obtritum²⁴ —
Hic ossa mea legite,
Cum venerit sollemne²⁵ funebre,
Quo sub atratis²⁶ vexillorum velis²⁶
Tubicinum sonantibus²⁷ querelis²⁷
Condentur viri fortes socii²⁸
Pro te, libertas sancta, mortui!

1 párna 2 lassankint 3 hervad 4 rág 5 féreg 6 sorvad 7 «gyertya» 8 fogy 9 sino³ 10 sujt 11 vihar
12 déli szél, «szélvész» 13 zúgás, «mennydörgés» 14 bilincs 15 zászló 16 lelkes 17 kúrtharsogás 18 enged
19 zsarnokság 20 megütözik 21 trombita hangja 22 öröm 23 diadal 24 összetapos 25 sollemne, is, n. 26 gyász-
fátyolos 27 gyászzene 28 socius³.

in lacubus¹ invenitur. In Aegypto totum fere genus extinctum² est. In aqua com-

mode³ se movet, in terra inhabilior est. Sensus oculorum atque aurium minime hebetes⁴ sunt, vigor animi obtusus.⁵ Hominem timet quidem, sed in aqua tamen in eum invehitur. Crocodilus femina 20—90 ova parit, anserinis⁶ similia, quae in arena posita religiose custodit. Caro, quae moschum⁷ redolet⁷ atque ova, quae cuppedia⁸ habentur, ab indigenis⁹ summa cum voluptate comeduntur.

1 tó 2 kiirt 3 ügyesen 4 tompa 5 buta 6 liba
7 mosuszzagú 8 nyalánság 9 benszülött.

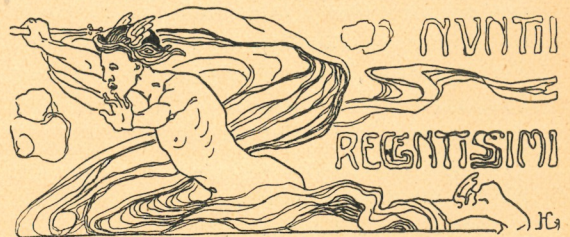
Ashton militum praefectus Britannus in palaestra¹ Salisburyana evectus aream aliquoties perite² circumvolavit. Descensus motorem quem dicunt inhibuit,³ tum in terram delapsus est, ubi machina porro⁴

volvebatur.⁵ Eodem⁶ vestigio⁶ quattuor vel quinque milia hominum in palaestram ruebant. Ashton motore deficiente⁷ impotens erat machinae gubernandae, quae in multitudinem irruit. Adulescens septemdecim annorum et discipulus quidam tam vehementer sauciabatur, ut exspiraverint. Praeter hos duo milites et mulier quaedam graviter vulnerati, machina deleta⁸ est.

Iuxta Londinium Fisher aëronauta subvolaturus erat, cum ab Americano quodam, nomine Mason rogabatur, ut secum iter facere liceret. Vixdum⁹ aëroplanum in altitudinem ducentorum metrorum attollebatur, motore vitiato¹⁰ machina decidit. Fisher sellā excussus¹¹ calvariae¹² fracturam¹² accepit, Mason autem sub aëroplanum iactus est, cuius benzino disploso machina ignem concepit. Dum auxilium affertur, utrique mortui sunt.

In Russiae urbe Censtochow Kaminski aëronauta e viginti metrorum altitudine delapsus est; machina fracta, ipse graviter sauciatus est.

1 repülötér 2 ügyesen 3 elállít 4 tovább 5 gurul
6 abban a percben 7 nem működik 8 elpusztít
9 alighogy 10 sérül 11 kilódít 12 koponyatörés.

Calamitatis horrendae nuntius Parisiis affertur. Duae vecturae¹ inter se concurrerant, qua re tribus plaustris² elisis³ vectores tredecim necati, circa quinquaginta vulnerati sunt. Calamitas orbitae⁴ declinatricis⁴ vecte⁵ ordinante⁵ fracto facta esse nuntiatur.

Fridericus VIII. Daniae rex ab Italiae litoribus⁶ amoenis,⁶ ubi hiemabat,⁷ domum iter facturus Hamburgi quietem sumpsit. Ibi subitā cordis⁸ resolutione⁸ annum agens septuagesimum vitam posuit. Friderico VIII.,

1 vonat 2 kocsi 3 összezúz 4 kitérősin 5 szabályozórúd 6 Riviéra 7 telet 8 szívszélhűdés

qui sex annos regnabat, filius Christianus X. successit.

Augustus Strindberg Suecorum⁹ poeta clarissimus annum agens sexagesimum tertium mortuus est. Ut plerique scriptorum celebrium, et ille nisi post longinqua¹⁰ studia se ad libros conscribendos contulit.

Nullis unquam legibus, nullis scribendi praeceptis parebat, immo etiam non raro instituta et antiquitas¹¹ tradita ludibrio¹² habebat,¹² quamobrem patria carere cogebatur. Plurimum temporis in Germania et Helvetia egit, ubi praeclara sua opera confecit.

Minima pars eorum digna est, quam lectoribus nostris commendare possimus.

Viridarium¹³ novum Budapestinense coram¹⁴ multitudine decem milium hominum sollemniter apertum est. Omnes, qui aderant, summis laudes cumulabant¹⁵ in eos, qui hoc opus utile perfecerunt. Omnium generum ferae, quae ibi pascuntur, non ut antea, clausae sunt, verum ob oculos spectantium libertate uti videntur.

Mallada speculae¹⁶ Vesuvianae moderator¹⁷ cum servo suo in os¹⁸ Vesuvii fune¹⁹ centum quadraginta metra longo se demisit. In CXX metrorum altitudine scrutatores²⁰ intrepidi in saxa ingentia inciderunt,²¹ quibus adminiculis²² usi fune altero centum metris altius descenderunt, ubi duas horas commorabantur. Inde in diversa foramina²³ restibus¹⁹ thermometra demiserunt, quae retracta calorem 90—98 graduum indicabant. Oris¹⁸ ipsius profunditatem²⁴ ad trecenta metra arbitrantur. Prae vaporibus emanantibus²⁵ et calore vix tolerando duo viri diutius infra perdurare nequibant. Cum per saxa prominentia²⁶ funibus retro eniterentur,²⁷ lapidibus discedentibus²⁸ paene reiecti sunt.

Ioannes Hays Hammond legatus Americanus cum sociis Budapestinum venit, ut rerum²⁹ publicarum²⁹ curatores²⁹ certiores³⁰ facerent³⁰ fore ut in urbe³¹ Sancti³¹ Francisci³¹ anno MCMXV. gentium³² res³² spectandae³² propalam³² collocarentur.³² Cuius rei sociam etiam Hungariam invitabant

virii amplissimi, quibus archidux Iosephus — rege absente eiusque nomine — sui³³ potestatem³³ praebuit,³³ tum a summae²⁹ rerum²⁹ praefectis²⁹ ad epulas sollemnes vocabantur.

Vidua Eduardi André nuper Parisiis mortua litterarum Academiae Parisinae testamento legavit omnia sua bona, inter quae domum splendidam cum artis³⁴ operibus³⁴ et ingentem vim pecuniae. Totum legatum tricies³⁵ millena³⁵ milia³⁵ aequare³⁶ dicitur. Reditus³⁷ pecuniae ipsius sunt sescenta milia Fr.

In Hungariae partibus ad³⁸ orientem³⁸ spectantibus³⁸ inter urbes Dés et Beszterce, in centum chiliometrorum longitudine vici³⁹ florentes multi erant ante aliquot dies. Nunc nullus superest vicus integer: quattuor solo⁴⁰ aequati,⁴⁰ reliqui tota valle lacerati, vitiatii turbine⁴¹ illo terribili, qui aliquot momentis mille domos prostravit,⁴² quinque tantum rusticorum ad summam inopiam redegit. Miseris undique succurritur, pecuniae resque aliae necessariae conferuntur; rex apostolicus octoginta milibus coronarum inopiae opitulatus⁴³ est.

⁹ svéd ¹⁰ hosszas ¹¹ ős idők óta ¹² kigúnyol ¹³ állatkert
¹⁴ előtt ¹⁵ halmoz ¹⁶ obszervatórium ¹⁷ vezető
¹⁸ kráter ¹⁹ kötél ²⁰ kutató ²¹ rábukkan ²² támasz
²³ nyílás ²⁴ mélység ²⁵ kiárad ²⁶ kinyúlik ²⁷ mászik
²⁸ «letöredezik» ²⁹ kormányférfiú ³⁰ értesít ³¹ San-Francisco
³² világhiállítást rendez ³³ kihallgatást ad
³⁴ műkines ³⁵ 30,000.000 ³⁶ fölér ³⁷ jövedelem
³⁸ keleti ³⁹ falu ⁴⁰ a földdel egyenlővé tesz ⁴¹ vihar
⁴² leterít ⁴³ segítségére van.

Quo vadis? XXV.

Ad narrationem *Henrici Sienkiewiczii* latine scripsit
Adalbertus Danczer.

Homines cum bestiis conglobati¹ iacebant. Membra Christianorum dilacerata ubique spectabantur; arena fuso² sanguine madens³ erat.

Silentium altissimum plebis abiectae⁴ sanguinemque appetentis nisi ululatu et concentu mirabili interrumpebatur.⁵ Ex oribus vulneratorum et morientium «Pro Christo! Pro Christo!» vox sola audiebatur.

Spectatores sanguine effuso² velut in-

¹ összekeveredve ² kiont ³ nedves ⁴ elvetemült
⁵ megszakít

ebriati⁶ nunc minaciter⁷ leones posebant ac flagitabant. Postulantibus ne ipse Caesar quidem resistere ausus est; signo lato ffores

cuniculi⁸ aperiebantur, per quas fulvi⁹ leones immanis magnitudinis passibus gravidis in arenam intro-mittebantur.

Bestiae immanes fame enectae¹⁰ curo-risque avidis-simae illico victimas¹¹ arri-puerunt et praedā onustae saltibus magnis per

arenam discurrebant. Multitudo sanguine caedisque iam saturata¹² nunc fragore¹³ os-sium rugituque¹⁴ terribili leonum delecta-batur...

Petrus Apostolus in summo amphitheatri gradu stans incredibili dolore spectabat suos et corpora laceratorum cruenta.¹⁵ Nemo eum cernebat...¹⁶

— Domine, fiat voluntas tua — murmu-rabat secum; — tu mihi custodiendos tradi-distis illos et nunc ego reddo tibi omnes. Sine¹⁷ Domine, ut gaudiis in te perfruantur¹⁸ aeternis!...

Multi vulneratorum et morientium oculos in Apostolo defixos tenebant. Ille autem braccia super illos extendens¹⁹ benedixit illos, qui signum crucis aspicientes, quamquam summis cruciatibus²⁰ animo²¹ aequo²¹ paratoque e vita excedebant.

Inceptum²² Petronii, ut Lygiam quovis modo e carcere liberaret, nequaquam²³ successit, quamquam custodes auro corrupti erant, nox autem ad abducendum aptissima videbatur.

Sed paulo post e Nazario, filio viduae comperit, Lygiam simul cum Urso media nocte in carcerem Esquilinum esse translatam. Petronius his auditis tantopere afflictus

est, ut iuvenem ne consolari²⁴ quidem tentarit...

Ludi propter imbres continuos per aliquot dies intermissi,²⁵ sed mox eo maiore splendore instaurati sunt. Christiani armis instructi²⁶ dimicare cogebantur cum bestiis. Sed spes spectatores fefellit: omnes armis abiectis se invicem²⁷ amplexi nihilque de resistendo²⁸ cogitantes spiritum exhalabant.

Spectaculum vero longe splendidissimum Christiani crucibus affigendi praebituri erant.

In arena ordine scrobes²⁹ fodiebantur, et mox Christiani nudi crucibusque onerati apparebant, quorum plerique, sicut victimae floribus ornati erant. Inter miserrimos in cruce figendos erat etiam Crispus senex, capite rosis cincto. Os vultusque eius ardore³⁰ quodam sancto renidebat.³¹ Et ut erat vir semper ad mortem pro Christo paratus, nunc cum horam novissimam³² appropinquare sentiret, non solum ipse gaudio exsultabat, sed et sociorum animos ad moriendum accendens et confirmans in genu procubuit et humili³³ corde exaudiebat verba, quibus Paulus Apostolus damnatos consolatus est...

Interea cruces innumerabiles in arena iam constitutae erant. Arena prae crucibus densae silyae simillima erat. Cum aliis mox etiam Crispus cruci affigebatur.

Spectantes ob magnum numerum victimarum miserrimarum horrore perfundebantur. Solum Caesarem taedebat³⁴ huius spectaculi...

Et nunc Crispus iam semianimis in cruce pendens repente torvos³⁵ oculos in Nerone fixit et ex imo pectore gemitum ducens haec per arenam et circum intonabat:³⁶

— Vae tibi matricidae! Flagitiis ac scele-ribus taeterrimis³⁷ iam modum transcendisti;³⁸ timoribus et cruciatibus mox tor-queberis, qui exsecratus³⁹ es et iam devotus.³⁹ Vae tibi matricidae!

6 ittas 7 fenyegetőleg 8 földalatti folyosó 9 sárga
10 agyonkínoz 11 áldozat 12 jóllakott 13 ropogás
14 ordítás 15 véres 16 lát 17 sino 3 enged 18 élvez
19 kinyujt 20 kínzás 21 nyugodtan 22 vállalkozás
23 sehogysem 24 vigasztal 25 félbeszakít 26 föl-szerel 27 kölesönösen 28 ellentáll 29 gödör 30 hév
31 ragyog 32 utolsó 33 alázatos 34 ún 35 «szúró»
36 hallat 37 rút 38 áthág 39 átkozott

In silentio altissimo omnium ora in Crispum et Nerōnem erant conversa. Augustiani se ne commovere quidem ausi sunt. Chilon vero statuae lapideae simillimus sedebat. Populus spiritum compressit.⁴⁰ Nil nisi gemitus morientium et strepitus⁴¹ levissimus florum audiebatur, qui de capitibus morientium cadebant... Neroni, qui toto corpore contremiscebat, orbiculus⁴² quoque smaragdinus e manibus elapsus est...

⁴⁰ visszafajjt ⁴¹ zizegés ⁴² szemüveg.

Artifex quondam peritissimus omnia imitari poterat. Ei nauta vestem et pannum¹ fert. «Fac mihi», inquit, «ex hoc panno vestem huic similem.» Vestis autem antiqua et lacera² fuit.

Artifex vestem confecit, deinde cultro³ eam accidit.⁴ Tum ad nautam tulit. «Hic est — inquit — vestis tua nova. Eam veteri similem feci.»

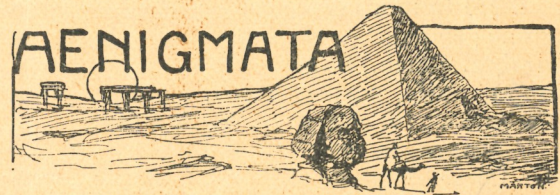
Tum nauta maxime iratus est, sed artificem culpāre⁵ non poterat. Dicerat enim: Vestem mihi fac veteri similem.

M. Doran (Lancashire).

Iosephus Listerus, illustrissimus ille medicus Britannus, cuius labores et summa de genere humano merita nuper (Num. XIV.) enarravimus, aliquando media⁶ nocte⁶ ad hominem divitem aegrotantem citatus esse fertur, qui id⁷ usque⁷ agere⁷ videbatur, ut morbus suus gravior et periculosior, quam erat, crederetur. Aegrotus desperate gemens⁸ medicum excepit his verbis: «Ah, vir doctissime, pessime me habeo; me mori puto». Listerus, postquam corpus hominis diligentissime perscrutatus⁹ est, importune¹⁰ quidem ac sine misericordia interrogavit illum: «Fecistine iam testamentum?» — «Non feci; aegrotus respondit pallore¹¹ perfusus, «censes¹² igitur me...?» — «Quid nomen est signatori¹³ tuo?» — «N. N.; sed, carissime domine...» — «Eum ad te vocari iube!» —

«Atqui,¹⁴ vir doctissime, oro¹⁵ te atque¹⁵ obsecro,¹⁵ in hac mea aetate...» «Fac iubeas, inquam illum vocari atque etiam patrem tuum et filios!» — «Ergo moriendum mihi est?» — «Non est», inquit Listerus, «at egomet nolo unicus esse asinus, quem hac nocte e lectulo¹⁶ exegisti...»¹⁶ *Guil. Lhm. (Vratisl.).*

¹ posztó ² rongyos ³ kés ⁴ vág ⁵ hibáztat ⁶ éjfélkor ⁷ azon volt ⁸ sóhajjt ⁹ megvizsgál ¹⁰ kelletlenül ¹¹ sápadtság ¹² vél ¹³ jegyző ¹⁴ mégis ¹⁵ kérve-kér ¹⁶ ágyból kizavar.

I.

OMNIBUS.

1 2 3 4 5 6 7

E litteris his omnibus
Latinae vocis «*omnibus*»
compone tu velociter
vocabula viginti ter!
Ut: non, nimbosus, nomino,
ius, bubo, misi, missio...

Augusta Bélyei (Budapest).

II.

«Aspice pater, summam! Iam mille vocabula didici.»

Vocabulis in ordinem digestis hexameter efficitur.

Eadem.

III.

Litterae ita disponuntur, ut dextrorsum et deorsum lectae significant: 1. verbum, 2. nomen substantivum, 3. adverbium, 4. praepositionem, 5. consonantem.

F. Szabó (Agria).

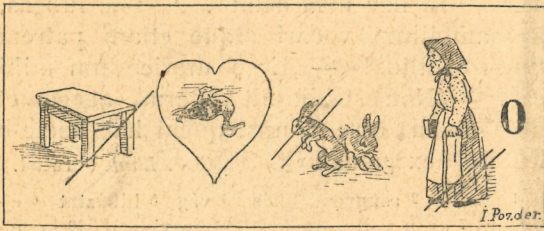
l	l	x	x	t
e	e	e	e	
t	c	c		
i	i			
u				

IV.

1. 4. 5 animal rodens
2. 3. 4. 5 mulier grandaeva
2. 7. 4. 5 pater patris
6. 2. 4. 5 hanc appete!
8. 4 non ego.

N. Lenqyel (Nagyszeben).

V.

Solutiones aenigmatum numeri 17.

I. Mē tremor | īnvāsiť maēstūs sine | sānguine | stābam. — II. Neptunus. — II. Iocus, umbra, limen, imber, ultra, satur, casus, aetas, ensis, socius, artus, ramus = Iulius Caesar. — IV. Sucus. — V. Napoleon.

Aenigmata recte dissolverunt: E. Adler Lőcse, F. Baltard Paris, I. Bauer Keszthely, Augusta Bélyei Budapest, L. Böhm Keszthely (atramento scribe, mi fili!), A. Bubnó Eperjes, P. Ceretti Napoli, A. Cseh Gyulafehérvár, A. Czacher Kalocsa, S. Dencs Keszthely, I. Draser Vindobona, L. Drégely Budapest, F. Eile Lwów, I. Fehrentheil Gyergyószentmiklós, Ch. Fowler London, G. Horay Temesvár, Z. Jakubowski Lwów, L. Jatak Eger, L. Kajaba Nagyvárad, E. Kallós Losonc, T. Kindler Lwów, E. Kinszky Budapest, L. Kiss Dés, M. Kohane Lwów, M. Kordzik Leopoli, V. Korn Lwów, I. Kováts Budapest, A. Marszatkowicz Leopoli, St. Miarczyński Leopoli, Michel Andecavis Gallia, G. Mitosinka Érsekújvár, I. Nagy Gyöngyös, N. Németh Agria, Pop et Marian Blasium, T. Prysłak Lwów, C. Raile Futak, I. Schneider Leopoli, L. Schneider Budapest III., Soproniensis gymnasiū O. S. B. discipulī V. cl., A. Szabó Budapest-Kőbánya, F. Szabó Eger, L. Szarka Kisujszállás, C. Szecsei Eger, T. Szumowski Lwów, Gisella Tarczay Bariłovic, Eug. Tucker Budapest III., A. Tulipán Munkács, C. Wiszt Nagyvárad, Władysława Wyczynska Lwów, B. Buchert et O. Wiklund Helsingforsia, A. Herman Leopoli, A. a Korchmáros Budapest, F. Mantz Magyaróvár, C. Terts Budapest, Fr. Totis Budapest.

Praemium Andreae Bubnó sorte obvenit.

Libri ad moderatorem missi.

Le Sport, sa définition, son but. Par I. Bonnet, professeur de l'université. Angers, 40. rue du Cornet et rue St. Laud. Prix Fr. 0.50. Con-

citatis, tamen brevibus verbis de corporis exercitationum finibus edocemur hoc libello, quem omnibus huius rei amicis vehementissime commendamus.

Étude morphologique sur les pronoms personnels dans les parler actuels du Nivernais, thèse pour le doctorat ès lettres. 1912. Paris, Champion, 5. quai Malaquais. Prix 15 fr.

Monographie phonétique du parler de Chaulgnes (Nievre), 1912. ibidem, pr. 15 fr.

Jean-Marie Meunier celeberrimus ille et sagacissimus linguae Latinae Gallicaeque investigator, cuius nomen etiam extra fines patriae suae longe lateque vagatur, his novissimis operibus recentem sibi cumulum gloriae attulit.

Devoirs de Vacances par H. Muffang, I. Bonnet, Gaudier, C. Piet, I. Tourriol. Angers (France), Librairie Germain & G. Grassin, 60 Centimes. (Libelli, quibus disciplinae, quae in gymnasiis scholisque realium tractari solent, accurate ordinateque continentur. Materia cuiusque libelli in singulos dies distributa est. Iucundiora utilioraque temporī feriarum haud invenias.)

Franciscus Sz. Fortasse publicabitur. — Leonidas W. Tu pretium subscriptionis solvisti, itaque non de te agebatur. Qui enim admoniti administratori nondum miserunt pretia subscriptionis, scholarum rectoribus indicantur. Si tegumentum Iuventuti desideras, adeas bibliopegum Gézam Weichnerum. IV., Aranykéz-utca 4, qui tibi pretio coronae tegumentum mittet. — L. Huszár. Bona, sed facilia misisti. — Alexander Kudlicska. Pro aetate tua optime scribis latine. Prima pars aenigmatum pulchre delineata est, altera minus. — Septemdecim equi. Iam prodiit. — Nicolaus N. Sagaticeer, sed facile composuisti aenigma. — Alexander G. Agria. Res ingeniosa, sed enuntiatum illud non est proverbium Latinum. Recte: «Qui fodit caveam, incidet in eam». — Valentinus F. est O. S. B. — Zoltanus H. Seriuscule tua mihi reddita sunt, vir doctissime. — Eugenius R. (Arad). 1. Ut in prima quoque pagina Iuventutis legi potest, Iulio et Augusto nulla dicitur. 2. Lingua Latina fastorum libelli, quantum quidem scio, non prodeunt, praeter fastorum tabelam, quae Budapestini in aedibus Lampelianis (An-rássy-út 21.) — ni fallor — 20 nummulis prostat. — Opuscula, quae misisti, lingua nostra nota sunt lippis et tonsoribus. — De reliquis proxime.

Moderator ephemeridis STEPHANUS SZÉKELY DR. Budapestini, Üllői-út 71., ad quem litterae quaecunque mittantur.

Sumptibus moderatorum ephemeridis: Magyar Középiszkola.